

Zavod
Republike
Slovenije
za šolstvo

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA IZOBRAŽEVANJE,
ZNANOST IN ŠPORT

Naložba v vašo prihodnost
OPERACIJO DELNO FINANCIRA EVROPSKA UNIJA
Evropski socialni sklad

Opolnomočenje učencev z izboljšanjem bralne pismenosti in dostopa do znanja

Refleksije učiteljev na projekt
skozi intervjuje s šolskimi fokusnimi skupinami

Marjeta Doupona, Pedagoški inštitut

O intervjujih

- Del evalvacije projekta
- Intervjuji s fokusnimi skupinami na 8 šolah
- Vsi v pogovor vključeni učitelji niso bili del šolskih timov za BP
- Ddr. Barica Marentič Požarnik, mag. Marjeta Doupona
- Udeleženci ostanejo anonimni
- Odgovori intervjuvancev niso reprezentativni za projekt, ponujajo pa dragocen vpogled v izvedbo projekta na šolah in razmišljanja učiteljev.
- Tudi primeri, ki jih danes predstavljam, niso reprezentativni, so ali pa niso najzanimivejši, vsekakor pa niso izbrani po tem ključu.

Vprašanja

- Razlogi za vstop v projekt Opolnomočenje
- Čemu ste posvetili največ pozornosti, katero BUS ste uvajali?
- Kako so učenci sprejeli ponujeno BUS?
- Kdo je po vašem mnenju dober bralec?
- Kaj lahko naredite za otroke iz manj vzpodbudnega okolja?
- V čem vidite največji uspeh projekta?
- Kaj iz projekta boste odnesli naprej?
- Kaj ste v projektu pogrešali?

Razlogi za vstop v projekt

- Občutek, da je nekaj potrebno narediti
- Ponujeni projekt je sovpadal z internimi šolskimi „projekti“
- Učitelji opažajo preskoke: kaj se dogaja z po naravi vedoželjnimi otroki

„Že v letu 2007/07 smo bili v mreži učečih se šol vpeti v bralno pismenost in se nam je zdelo smiselno, da bi s tem nadaljevali, ker bralna pismenost se ne začne in ne konča nikoli in glede na to da so **bili slabi rezultati na NPZ** smo se odločili tudi iz tega razloga, da bi se vključili v ta projekt.“

Najprej me je ravnateljica povabila na pogovor o tem, ali bi ali ne bi, najprej sva se pogovarjal glede 20% zaposlitve, imel sem na izbiro to ali podaljšano bivanje in sem vzel to kot izziv. Potem, ko **sem čez čas ugotovil, za kaj sploh gre, me je tudi potegnilo**. Beseda motivacija pomeni gibanje, se spravi da spraviš v gibanje z neko silo, in jaz sem eden tistih, če se v nekaj prisilim, potem tisto tudi naredim. **Ta projekt je bil vzpodbuda, da profesionalno naredim en korak naprej.**

Glavni razlog se nam zdi v tem, da si želimo dvigniti nivo znanja in zdelo se nam je, **da jezik sam, razumevanje, pomanjkanje besedišča in take stvari, da so problem na naši šoli**. Že nekaj časa smo razmišljali o tem, kaj bi lahko na tem področju naredili.

Izkušnje z BUS

„Uvajali smo dve strategiji, ker smo želeli, da se usedeta.“

Učenci

„...ko sem dala konstruktivno polemiko, so morali biti nekaj časa zagovorniki, nekaj časa napadalci knjige. In potem zamenjat vlogo. Posebna poslastica je bila ko je nek učenec najprej moral zagovarjati, da je knjiga primerna za njega, ker on pa ja pozna te stvari in lahko, naknadno pa je moral knjigo napadat. Ta fant je vstal, ko je dobil to navodilo, ker nisem povedala celega postopka vnaprej, stol je padel, zagrmel je (ponazori): **»Pa kako naj jaz napadem to knjigo?«** Razmišljala sem, kaj pa zdaj? **»Ki je bila tako dobra!«**

„Jaz mislim, da jim zelo pridejo prav, ker vidim recimo, jaz imam enega fanta, ki ima dodatno strokovno pomoč, in sva se pred kratkim učila irregular verbs, nepravilne glagole, in on **se je sam spomnil, da si bo naredil tako kot je pri Paukovi metodi, si bo napisal na eno stran slovensko, na eno stran angleško** in si bo prepognil in se bo tako učil.“

Dobri bralci, bralci s težavami

„Jaz bi tu sebi, če bi pisala, bi napisala: tehnično dober bralec pa dober bralec. Tehnično dober bralec – jaz se lahko naučim tudi kitajsko brat, če me naučijo pravil in bom brala brez vedenja, kaj berem. To v bistvu bi lahko rekli, da sploh ni bralec. Dober bralec je zame nekdo, ki tisto, kar prebere, tudi razume in tisto poveže s svojimi izkušnjami. Ali bere zato, da sebe čustveno obogati, ali da širi svoje znanje, to je potem nadgradnja. Ampak dober bralec zame naj bi s pomočjo tehnike, ki je orodje, nekaj prebral in tudi razumel.“

Besedni zaklad - refleksija

- Učitelji so zaznali, da otroci ogromno besed ne poznajo.
- **Kaj pomeni znati slovenščino?**
- Pri tujem jeziku razumemo, da nam pomanjkljiv besedni zaklad onemogoča razumevanje besedila v globino, kaj pa v slovenščini?

„Druga stvar je, da veliko pojmov, besed, ne razumejo, dejansko jih ne razumejo...ampak tudi ne vprašajo(...)Ti otroci se bojijo vprašat. Nič ne sprašujejo, šola pa je zato, da bi čim več spraševali.“

„Ta strah zaznavam, ampak niti ne strahu pred učiteljem; kot da bo pogorel pred vrstniki, kot »a si ti trapast, da to sprašuješ.«

Potem te pa vprašajo: „**Kaj pomeni neumen?**“ In potem ne veš, a se hecajo, ali res ne razumejo. Redki posamezniki so no, ampak to je bil primer letos.

„Eno škatlico imamo in potem oni zapisujejo v to škatlico listek, zadnjič smo imeli primer »cokle«, Pika Nogavička je imela cokle in **četrť jih ni vedelo, kaj so to cokle**. Potem zapišemo na listek cokle in kaj je to pomeni. Letos smo obdelali 20, 30 besed.“

„Jaz mislim, da je to najbolj pomembno. Besede. Ena beseda mu lahko zruši celo vsebino.“

„Pri tujem jeziku je velik problem to, da **učenci včasih ne razumejo pojmov**, tudi v višjih razredih, niti v slovenščini.“

Učenci iz manj vzpodbudnih okolij

„...predvsem pri učencih ki že od doma nimajo toliko stika s knjigo in pa tudi glede na socialni status so nekoliko šibkejši. In sem šla na tisti princip, če mohamed ne gre h gori, gre gora k mohamedu, smo v razred prinesli čez 20 slikanic iz knjižnice, so si učenci izposojali, smo naredili knjižnično izposajo in učenci so potem vsi v roku 14 dni opravili bralno značko, dodatno še eko bralno značko, tako da če zdaj jaz pozabim, da bi zamenjali knjige, rečejo, učiteljica, jaz bi danes zamenjal.

„Mogoče samo to še, da tukaj imamo dosti romskih učencev in nam samim je dosti velik napredek, če sploh naučimo te učence brat, da znajo, ker slovenščina je njim tuj jezik in dostikrat da sploh tekoče prebere je že velik uspeh, potem pa če še razume, kar je prebral, je pa še boljše.“

Zanimive prakse

- „Recital konkretno je pokazal, da so se tudi starši navdušili ponovno nad pesmimi, ki so leta in leta počivale nekje v knjigah. In je potem tudi otrok, ki je videl tega starša seči po enem umetnostnem besedilu, s toliko več užitka posegel ali se pridružil. Imeli smo kar nekaj primerov, kjer so starši nastopali skupaj z otroki, če so bili z razredne stopnje je bilo to za otrok »vau, moja mama bo nastopala skupaj z mano! Ali pa očka...«
- „Dva devetošolca sta hodila k četrtemu in petemu razred v podaljšano bivanje in sta jih navajala na iskanje podatkov na internetu...In normalno je, da ta dva devetošolca nista mogla vsega znat in sta potem nakazala, kako je možno te informacije iskat na internetu...Mlajši otroci so ga imeli radi, zato ker je bil vedno žur ob njem, ker je vedno kaj ponagajal. Ampak takrat, ko jim je prišel predstaviti, kako je možno iskat podatke na internetu, ni bil več samo nek nagajivček, ampak je bil zanje car In jih je tudi naučil toliko tega.“

- „Najprej ni hotel sodelovati pri bralni znački, pa sva šla v knjižnico in se je čisto navdušil nad knjigo v obliki stripov **in zdaj že celo leto bere bere bere**, iščemo vse, kar je v obliki stripa, ampak on to potem napiše in od septembra je tak napredek – fantastično.“
- „Učenci tedensko prebirajo revijo GEA. NA teden mora učenec prebrati en članek in potem v googlov dokument vpisuje naslov članka, in do 5 pojmov mora vpisat v ta dokument. In potem si pri naravoslovju pojasnjujemo, razlagamo, te **pojme, ki jih je tam zapisal, jih mora razložiti potem pri pouku**. ...Potem pa menjamo revije, in potem si gradimo tako banko člankov in pojmov.“
- **Nadomeščala sem geografijo in sem uporabila Paukovo metodo.** Nisem vedela, kaj bi naredila, ker to je bilo od danes na jutri. Za vsakega učenca sem natisnila besedilo z Wikipedie, prej sem ga uredila, tako da je bilo nepodčrtano, ni bilo odebelitev, povezav, vse je bilo enakomerno črno besedilo brez označb in potem so si morali izpisati glavne stvari. Članek je bil o podnebjju v Aziji. Tako da smo izpeljali to uro.

Misli, ki nam dajo misliti

„Pred mesecem sem bila v Portorožu, Rokus je imel nekaj in so bili res super predavatelji. V bistvu je bilo takole rečeno: **ne se bat, da ne bi brali, oni bodo brali, oni pa nikoli ne bodo brali, ko bodo odrasli.**“

„Večinoma poskušamo v šoli, ker ravno lani smo v okviru projekta Opolnomočenje članice razvojnega tima pripravile delavnico, kako otroku pomagati pri branju in smo bile potem zelo razočarane, ker se je je udeležilo samo pet staršev. **To nam je dalo nekako vedeti oziroma da se ne moremo naslanjati na starše, da deloma ja, večinoma pa bolj na svoje delo.**“

„...nas je ena predavateljica vprašala: **Kako pa vi rešujete teste, a date še kakšno dodatno pojasnilo? In mislim da cel avditorij, kar smo tam sedele, smo rekle ja, ja seveda.** In potem nas je vprašala: Ja kdo potem rešuje teste? Vi ali otroci? **In takrat je mene malo prikovalo na stol.** In zdaj dejansko ne pojasnujem več. Rečem: „**Piše, razmišljaj.**“

Kaj je dosežek projekta?

„Zame se šele začenja, ker smo s tem zaštartali. Delaš zadeve, ki si jih že prej delal, ampak bolj sistematično. Opazuješ sebe, učence, kolege. Sodelujemo med seboj, bolj načrtno je vse, saj je ogromno spontanega, ampak veliko več je samoevalvacije. **Meni se to zdi ključno, da smo bolj usmerjeni v opazovanje samega procesa.**“

„Jaz sem pa najbolj vesela, da mi je uspelo ugotoviti, da sem jih prej jaz preveč vodila do cilja oziroma jih pripeljala do cilja, da se zdaj v bistvu zavedam, **da je ta pot moja, ki jim jo kažem, in da je cilj vseeno njihov**, da pridejo do njega. Vesela sem, da sem tudi sama te strategije osvojila, ker jih prej nisem toliko znala in uporabljala.“

Kaj bomo odnesli naprej, v naslednje šolsko leto?

„Prej se recimo učitelji nismo toliko pogovarjali. O teh bralnih učnih strategijah, o težavah, ki jih imamo... **Zdaj pa se veliko več pogovarjamo** in poskušamo reševati na ta način tudi težave, ki nastanejo. Mogoče ti svetuješ kolegu ali pa on tebi, kaj počne pri svojem predmetu, kako to dela, katera metoda je uspešnejša.“

„Nekoč je bilo prisotno mnenje, da je branje domena slavistov. In ugotavljam, da **so tudi ostali učitelji prišli do spoznanja, da to ni domena slavistov. Da je branje pomembno povsod.** Da če ni branja z razumevanjem, potem se tudi pri ostalih predmetih ne morejo učiti.“

„Saj projekt nima učinka, če ga zaključiš, ko ga je konec.“

Bi lahko kaj izboljšali?

- Da bi bilo več predavanj za celoten učiteljski zbor.
- Da bi nadaljevali s projektom, da ne bi vse zvedenelo.
- Da bi bolj vključili učitelje, ki niso bili v šolskem timu

„Moramo biti pa pošteni, je tudi godrnjanje. Jaz to kar delam, delam samoiniciativno, ker se jaz osebno počutim nagovorjena. Eni kolegici se pa zdi, da to ni tisto.“

„...Mogoče pa tudi to, da izhajaš od tam, kjer otrok je, da tudi če kaj ni izpiljeno, **se ne oziraš nazaj, ne jamraš, ampak greš naprej in štartaš na maksimum.** Treba se je potruditi za vsakega učenca posebej, ne glede na to, iz kakega okolja izhaja, ker mogoče je pa res vsak lahko dober bralec...da se bo znašel v življenju.“